

NOVI ROD

Februar
1924

LETNIK 4.

ŠTEV. 5.

VSEBINA 5. ZVEZKA:

Vera Albrechtova: NEBEŠKI MLIN	Stran 65
Albert Širok: DETE JE UMRLO	„ 65
Josip Ribičič: ZAVRATNE POŠASTI - (Nadaljevanje) - 5. Med kruhoborci (Z lesorezom B. Jakca)	„ 66
Vladimir Levstik: DEČEK BREZ IMENA - (Nadaljevanje) - (Z lesorezom B. Jakca).	„ 71
M. Maleš: STRITAR (Mrtvaška maska - lesorez) na platnicah ZRNCA	„ 78
KOTIČEK MALIH	„ 79

Naslovna stran: Predpust na slovenskem. — Risba T. Kralja.

Novi rod izhaja prve dni vsakega šolskega meseca ter stane na leto 10 L; za pol leta 5 L; za četrt leta 2:50 L; posamezne številke so po 1 L. V inozemstvu 12 L letno. — Odgovorni urednik: Josip Ribičič. — Uredništvo se nahaja v Trstu, ulica Fabio Severo 25. - Uprava: „Novi Rod“, Trieste - San Giovanni, Casella postale. Last in založba „Zveze slovanskih učiteljskih društev“ v Trstu.

..... Tisk tiskarne „Edinosti“ v Trstu. ....

Nebeški mlin.

Ta nebeški mlinar, lepa reč!
 danes moko prav debelo melje.
 Dovolj vreč ne zmorejo nebesa
 pa jo revež kar na zemljo stresa.
 Noč in dan že pada, pada, pada,
 lepa vaša zgoraj je navada!
 Vse je belo že, kaj bo iz tega?
 Saj nam sneg že kar do bokov sega!
 V vašem mlinu naj se red napravi,
 sveži Krištof naj kolesa ustavi!
 Sveži Krištof Jezuščka je nosil,
 njega, mlinar stari, bi poprosil,
 on močan je, pa ti že pomore,
 da nebeške ustavite zatvore.

Vera Albrechtova.

Dete je umrlo.

Umrla je detetu mamica
 in dete ostalo je samo —
 in bilo je lačno in majceno
 in klicalo zlato je mamo.

A mama ležala je v jamici,
 zemljica jo je tiščala,
 ko čula je dete majceno,
 še sama je zajokala:

„Jo, moje dete žalostno.
 nič se ne morem ganiti
 in nimam več mlekca belega,
 da bi te mogla dojit!“

In prišli so k detetu angelčki,
 otrli so mu solzice,
 narahlo so ga uspavali
 in ga odnesli z zemljice.

In dete ni nič več žalostno,
 dobilo je bela krila —
 zdaj zibal je dete sam Jezusček,
 Marija ga je dojila.

Albert Širok.

ZAVRATNE "JOSEP. DOŠAŠTI. RIBIČIČ"

5. MED KRUIHOBORCI.

Bolha je odskakovala od tal kakor napeta žoga. Preskakala je mračno ulico v vsej dolžini in se pognala na glavno mestno. Tja so se izlivala vse revne sestre kakor se izlivajo rečice v veletok. Tu je vladalo prazniško razpoloženje. Še capasti ljudje, ki so pridrsali iz temnih, stranskih ulic v ta veletok, niso gledali več tako mračno predse niti se niso zdeli več tako usmiljenja vredni; svetloba in čistost in vrenje velikomestnega življenja jim je privabilo nasmeh na ustne.

«Prosim v senco!» je rekel Treska bolhi. «Solnce me skeli in mi jemlje vid in moči!»

Ali bolha se ni zmenila ne zanj ne za kraljeviča. Z drznim skokom je sredi ulice skočila na dirjajočega konja, od tu na kočijaža s svetlim cilindrom na glavi in od kočijaža v kočijo.

V kočiji se je šopirila lepa gospa. Naslonjena v kot, si je pod odprtim solnčnikom pihljala s pihljačo hlad na obraz in poslušala gospoda, ki ji je sedel nasproti in ji nekaj pripovedoval.

S par skoki ji je bila bolha za hrbtom. Tu se je splazila po obleki navzgor in se ustavila na hrbtni nagoti.

«Svoj živ dan še nisem pokusila gosposke krvi!» se je nasmehnila in zapichila svoj rilček gospej v kožo.

Gospo je silno zasrbelo, a popraskati si ni upala, zakaj med gospodi se to ne spodobi. Večkrat se je naslonila tesno, tesno na naslonjalo, da bi obenj podrgala srbež, a sedež je stal prenizko; poizkusila je dotakniti se srbečega mesta z žicami svojega solnčnika, a ni zadela mesta; prijela je svojo obleko na ramenih in si jo vlekla navzgor, a blago je komaj oplazilo srkajočo bolho.

Gospa je kremžila obraz, pritrjevala gospodu in se delala, kakor da ga zvesto posluša; v resnici pa je premišljevala: «Kaj more biti?»

In je vzela majhno zrcalce, ga dvignila, kakor da si hoče popraviti umetno spleteno lase, pogledala ter zagledala.

«Bolha!» se je zgrozila. «Moj Bog, kaj bo, če jo zapazi zlahtni gospod?»

A glasno je dejala: «Gospod, poglejte tistole stransko ulico tam na desni. Kako se imenuje?»

Gospod se je ozrl v desno, gospa pa je medtem naglo udarila s svojo pihljačo po bolhi. Zadela je sicer ni, a vendar je bolha preplašena odskočila s kočije na tla.

«Pa sem se vendar najedla, pa sem se le napila gosposke krvi!» je zavriskala bolha. «Nič posebnega, gosposka kri! Nekoliko manj vodena od beračeve, to je vse!»

«Vidita!» se je ponašala dalje. «To se pravi v človeški govorici ubiti dve muhi hkrati. Najedla sem se do sitega in obenem sem se pripeljala brezplačno skoro do cilja. Še par skokov v to stransko ulico in v mojem rojstnem kraju smo! Radovedna sem, če se je kaj izpremenil, odkar ga nisem videla.»

Veselo kramljajoč je bolha skakala po tlaku, ubrala pot v stransko ulico in se ustavila pred veliko tvornico.

Bil je čas, ko so se delavci in delavke vračale od opoldanskega počitka na delo. Vse duri so bile na stežaj odprte in kruhoborci so trudni vstajali iz senčnih kotov na dvorišču in izginjali v tvornico skozi temne, zaprašene duri.

«Vidita, kako me časte!» je dejala bolha in skočila skozi odprte duri. «Odprli so mi vse dohode, da mi ne bo treba trkati!»

Preskočila je vežo, pretekla v drznih skokih dvorišče in se pognala skozi temne, zevajoče duri na koncu dvorišča. Te duri so kakor zevajoče žrelo vodile v cunjarnico, kjer so se čistile cunje, trgale in pripravljale za stroje v papirnici.

Ko je bolha stopila v cunjarnico, sta hotela bakcila razjahati. A bolha jima je rekla:

«O, le počakajta! Najprej si izberem svojega gostitelja, da bosta vedela komu morata prizanašati!»

«Dobro!» sta se udala bakcila. «Tačas si bova ogledala tvoj rojstni kraj!»

Skozi odprte duri so hitele cunjarice druga za drugo ter počepale na tla, vsaka za svoj kup cunj. Nad sto je bilo teh deklet. Suhe so bile in blede. Iz oči jim je seval mrzličen blesk in pokašljevale so. Sedele so za svojimi kupi in parale in trgale suhe cunje brez veselja in brez petja. Slišal se je samo šum cefrajočih se cunj in kmalu se je dvignil v zrak tak val prahu, da soseda ni videla več sosede.

«Tu mi je všeč!» je dejal Suhec. «Tu je mogoče vsaj pošteno dihati. Zunaj mi ni bilo nič kaj prijetno!»

Vhod je zakrila visoka moška postava.

«Pridiga gre!» je zaklicala dekle, ki mu je stala najbližje.

«Že prav! Čez leto in dan ti bo še žal, da nisi poslušala mojih pridig!» je odgovoril mož, si zavezal prozorno dihalno napravo na obraz in vstopil.

Bil je delavec — krepak mož —, ki je prihajal po scefrane cunje, da jih ponese v papirnico.

«O pridiga, pridiga! Povej nam kaj!» so zavpila še druga dekleta.

«Pridiga!» je najglasneje dražila neka punčara v zadnjem kotu; «zakaj ne snameš svojega nagobčnika, da ti vidimo v obraz, kako je z zdravjem.»

In res je delavec snel svojo varnostno pripravo in dejal:

«Ne zamerim ti, ker si velika reva kakor vse druge. Zapisane ste smrti, kajti še nobena se ni mudila več nego leto dni v teh prostorih!»

«Koliko časa pa misliš ti živeti, hrust?» je vprašala ena izmed deklet.

«Ne večji hrust od tebe, ki boš gotovo pred menoj šla v grob, ker se ne znaš varovati.»

«Kaj samo nam pridiguješ! Zakaj ne greš h gospodarju, da nam da bolj zračnih prostorov?» je siknila druga.

«Bil sem in povedal sem! Zmignil je z rameni in dejal: ‚Zakaj pa nočejo nositi dihalnih priprav?‘»

«Da bi se v njih zadušile, kaj ne?» je pripomnila tretja.

«Vem, te priprave niso posebno priročne, a boljše kot nič! Jaz sem se nanjo navadil in prav nič mi ni na poti!» je odgovoril možak in nadaljeval: «Ne pričakujte od gospodarja usmiljenja, on gleda na svoj žep in drugo ga ne briga! Ko sem mu rekel, da bi dovolil vsaj močiti cunje, mi je dejal: ‚Potem jih bo treba zopet sušiti. Izguba časa in nov strošek. Nemogoče.‘

Torej z gospodarjem ni nič! Pomažite si same in vsem bo pomagano. Če vam gospodar noče odpirati okna čez noč, odprite jih same zvečer predno greste z dela, da se vsaj čez noč prezračí ta nezdravi prostor. Opoldne pa, po kosilu, idite rajše na sprehod, na zrak in ne polegajte po nezdravih kotih papirnice!»

«Preveč smo trudne!» je vzdihnila bleda delavka ob zaprašenem oknu.

«Če je tako, da niti na sprehod ne moreš več, potem si izberi kak drug posel — ta ni zate!»

«Tako? Drug posel?» je vzklikala delavka in madež rdečice se ji je prikazal na licu. «In kdo bo potem preživel bolno, staro mater? Kdo bo stregel možu, ki se je našel jetike v vojni? Kaj misliš, da sem tu zaradi zabave? Mar misliš, da ne vem, da straši v tem prostoru jetika iz vseh kotov? Vem, o, še predobro vem! A zato je to delo tudi boljše plačano od drugih del. Le poglej jih vse po vrsti: vsaka je prišla sem, ker mora poleg sebe še koga drugega preživljati! V drugih službah bi tega ne mogle! — Kar pa se tvoje dihalne priprave tiče, — ne verjamem v njeno dobroto. Pred meseci so pokopali tovarišico, ki se je vedno zavijala vanjo. Jetike se pa z njo ni mogla ubraniti!»

«Ker si je nadelo pripravo šele, ko je že bljuvala kri!» razlaga težak.

«Ej, lahko je tebi!» je zamahnila delavka z roko. «Sam si in si lahko privoščiš posebnosti!»

«Kdo pravi, da sem sam? je vzklikal mož. «Tudi jaz imam brata za katerega skrbim! V šolo hodi».

«Zato, da bo postal velik gospod in da bo zaničeval nas revne kruhoborce!» se je zagrohotala delavka tik ob njem.

«Ne! Ampak zato, da bo pomagal zidati tak svet, v katerem bomo drug drugemu bratje — delavstvo in gospodarji.»

«Lari — fari!» je zamrmrala delavka in jezno raztrgala cunj.

Mož pa je skomignil z rameni, si nadel dihalno pripravo spet na obraz in zadel veliko vrečo cunj na svoja široka pleča. Trdih korakov je odšel.

Za njim je zavlada za hip globoka tišina. Delavke so sklonile glave in se zamislile. Nato se je zaslišal globok vzdih in kmalu ni bilo slišati drugega nego rezko paranje cunj. Le tu pa tam se je pomešalo med paranje suho kašljanje.

«Ali si slišal?» je vprašal Suhec Tresko.

«Sem!» je zagodrnjal Treska. «Ta možakar je nor. Če bi bili vsi taki, bi naš rod moral izumreti. Škoda, da mu nisem stal bliže! Ko je odstranil tisti nagobčnik, bi mu zlezal v usta. Pa bi mu kmalu pokazal, kaj se pravi obrekovati naš zlahtni rod.»

Medtem si je bila bolha izbrala svojo žrtev.

«Glejta, tistole rdečelično dekle, ki je gotovo malo časa tu, si izberem za gostiteljico!» je dejala. «Razjahajta in dobro si jo zapomnita. In vsem svojega rodu povejta, da je moja, edino moja!»

«Prav!» sta obljubila bakcila in razjahala.

Pomešala sta se v prah, srečala skoro v vsakem prašku kakega znanca, se z njimi pogovarjala in izvedela, da so vse delavke že polne njihovega rodu. Edino rdečeličnica, da je še prosta.

«Glej jo, prebrisano bolho! Najboljši del si je izbrala!» se je jezil Treska. «A motiš se, draga moja! Tudi midva si jo bova privoščila!»

«Kaj bo pa bolha rekla?» je boječe vprašal Suhec.

«Kaj njo to briga? Ali bo mar že bolha ukazovala našemu rodu? Kaj zato, da sva ji obljubila!» je ugovarjal Treska.

«Da naju le ne zasači».

«Ne boj se!» je menil Treska. Ona se bo skrila med obleko. Ne bo naju videla. Zajahajva tale prašek! Pri prvem pihu se bo dvignil in če nama bo sreča mila, bova kmalu v rdečeličnici!»

Kakor je Treska želel, tako se je zgodilo: Prašek se je kmalu dvignil, padal na delavke, se zopet dvignil in se končno približal rdečeličnici. Tu je nekaj časa krožil okrog njenega obraza in smuknil nenadoma z njenim dihom skozi nos v sapnik. A v sapniku so bili močni, bilkam podobni izrastki, ki so zgrabili prah z bakciloma vred in ga spodili s sapnika v nos, odkoder je zletel na zgornjo ustnico.

«Nič ne de, pa drugič! Le tu ostaniva, ko dihne, poizkusiva spet!» je tolažil Treska.

A komaj je izpregovoril, pa je šinilo nekaj temnega nanj in na kraljeviča, zgrabilo oba, in zavpilo: «Hinavca grda, le čakajta!»

«Bolha!» je ugotovil prestrašeni Suhec in se krčevito prijel svojega slugo.

«Tako držita dano besedo? Sedaj vama pokažem!» je siknila bolha in odskočila z njima na tla. Od tu je stekla k vratom, se pognala čez dvorišče ter vstopila v papirnico, kjer so delali neumorni stroji. Tu je skokoma tekla po ozkih stopnicah navzgor in se ustavila na prsobranu velikega odra.

Pod odrom so se vrtela kolesa, tekali pasovi preko koles z blazno naglico, cvilili ventili parnih kotlov in sopihala sopara.

Bolha je pogledala navzdol in spustila bakcila proti ventilu, iz katerega je uhajala sopara, cvileč in sikajoč.

«To je za plačilo!» je dejala in odšla.

«V smrt greva, Treska! Reši me!» je zajokal Suhec, ko sta padala v globočino.

A še predno mu je mogel Treska odgovoriti, ju je sopara objela, ju dvignila visoko, visoko pod strop. Tu sta zašla v prepih. Pognal ju je skozi odprta okna in ju predal vetru, ki ju je odnesel.

Od vročine in od prestane groze sta bakcila izgubila zavest.

Vladimir
Levstik :

DEČEK BREZ IMENA.

(Nadaljevanje.)

Večer je. Teman, vetroven, deževen večer v novembru. Burja tuli preko vasi in smuka poslednje listje z dreves. Dež lije že tretji dan in noč je tako črna, da ne vidiš, kam bi postavil nogo. Kdor ima peč in dve poleni, si je zakuril ogenj in ždi v toplem zavetju.

V vsej vasi je le eno človeško bitje, ki mora zmrzovati. Najgrji nepridiprav se greje za vročo pečjo, le ubog deček, ki ni storil živi duši krivice, kleči v mrzli veži, v temnem kotu pod stopnicami, in drgeče od mraza. Še solze, ki mu curkoma teko po licih, so mrzle.

Ta deček je Slavko. Za kazen so ga dali klečat v temo in mraz. A kaj je storil tako strašnega?

Uro še ni tega, ko je sedel za veliko zeleno pečjo. Mati Mihačeva je v kuhinji pripravljala večerjo, otroci pa so bili v izbi in so se igrali, kakor je njih navada: «To ne bo tvoje, moje bo! — Ti ne boš tam, kjer si, jaz bom tam!» — zakaj Mihačeva otročad se ravna po svojih roditeljih in izpodriva bližnjega, kjer le more. V to je največ prilike pri zakurjeni peči.

Jernejček, Matijček, Barbka, Metka, Tinče — bil vam je živ klopčič vrišča in pretepa! Malo Mančè, ki še ne hodi, je vpilo iz zibelke in cepetalo z nožicami kakor obsedeno. Slavko se je stiskal v kot in gledal, da ne bi bil nikomur na poti. Ali divjaki so se naveličali prerivanja; zahotelo se jim je skupne žrtve, da bi izsuli nad njo svojo zlobo. Ta skupna žrtev je bil vedno Slavko.

«Marš iz kota!» ga je nahrulil Matijče. «Tu bom jaz sedel, ne ti! Ti bodi, kjer hočeš.» Širotek je začel lesti s klopi, a ne dovolj naglo; in že so pali po njem. «Spravi se, pritepenec!» je zahrumela vsa tolpa. «Kdo pa si ti pri tej hiši? Klop je naša in hiša tudi! Ako hočemo, te lahko zapodimo, da veš! Požeruh, ki nam odjedaš kruh!»

Slavko je krotak, a ne strahopeten. Oči so se mu zaiskrile in uprl je peščice v bok. «O, tega pa že ne!» je zaklical s tresočim glasom. «Podil me ne bo nihče! Rajnki ata so rekli vašemu atu, da morajo skrbeti zame tako kakor za vas. Urška mi je povedala, vse kar je res! Prav tega so čakali. Jernejček ga je molče pograbil za vrat in ga vrgel na sredo sobe. Ko je Slavko vstal, da bi skočil nazaj, je sedel na njegovem mestu Matijček in kričal: «Tako se govori s pritepenecem, viš! Ne boš nas izpodrival, nebodigatreba; kdo pa si? Ali je takšnole sploh kak otrok?» se je obrnil k ostalim. »Otroci imajo ata: mi ga imamo, Sitarjevi ga imajo, Petelinovi tudi — samo Slavec ga nima. Nu, povej, kdo je bil tvoj ata? Zalarjev oča? Kaj še! Zalarjev oča so te pobrali za cesto, v jarku so te našli. Tvoj ata je bil kvečjemu kak cigan; naveličal se je in te je iztresel iz malhe. Iz milosti te redimo, da veš!» — «Cigan!» je zavreščala vsa tolpa. «Še očeta nima! Cigan, cigan, cigan!»

Ubogemu Slavku je vzkipela kri. On — cigan? Z očmi zalitimi od solz je planil kakor ris nad Matijčka in ga pošteno oklofotal, preden je utegnil Jernejče skočiti na pomoč. Tedaj so ga kajpak ugnali; Jernejček ga je vrgel ob tla, Matijček ga je bil s pestjo po obrazu, Barbka, Špelica, Metka in Tine so ga lasali in brcali z nogami. Mati Mihačeva, ki je pritekla gledat, je potegnila s svojimi otroki. Debelo leskovko je zlomila na Slavkovem hrbtu in potrdila, da je res cigan; in ko se je vrnil Mihač od sosedovih, je bil ubožec na občo radost iznova tepen in poslali so ga klečat v luknjo pod stopnicami. Prezebal je in gladoval, dočim so v izbi večerjali in zabavljali nanj. Nihče mu ni dal jesti, nihče se ga ni usmilil in ga poklical z mraza v zakurjeno izbo; le stara Urška mu je skrivaj prinesla košček kruha in zamrmrala: «Potrpi, ubogo dete! Kadar je sila najhujša, je božja roka najbolj blizu...»

In tako kleči sirotek še vedno in premišljuje, kako lepo bi bilo, ako bi segla v to mrzlo temo bleščeča roka božja, ki bi ga prijela in prenesla kam, kjer bi gorela luč in bi prasketale v peči bukove klade...

Pozno je. Mihačevi otroci že spe, deklet so v svoji čumnati; tudi gospodar in gospodinja sta že zaspana in čakata samo še hlapca Martina, ki se mora vsak trenutek vrniti iz trga. Slavko ju sliši, kako se pogovarjata v izbi. «Nu», pravi Mihač svoji ženi, «spusti pritepenca noter, naj se pobere spat.» — «Ne boš,» se togoti Mihačka, «prav zadnji pojde! Le naj pomni, kdaj se je drznil udariti našega Matijčka!» In Slavko, ki je hotel iznova zajokati, da bi zbudil usmiljenje, se ne upa; tiho in žalostno ihti in prestavlja kolena, ki so že trda od dolgega klečanja. Zdaj sliši, kako pridrsa Urška in prosi zanj; toda Mihač in Mihačka kričita nanjo kakor besna in jo zapodita spat...

Nekaj časa se nič ne gane v hiši. Zunaj žvižga burja čedalje huje. Tedaj zaropoče na cesti voz. Začujejo se koraki in močna pest strese kljuko na hišnih vratih. «Nu», vzdihne Mihač zlovолjno, «vendar že!» In vstane in gre odpirat.

Če bi vedel, komu! Tisti, ki trese kljuko, ni hlapec Martin; Martina so spotoma naskočili trije možje, zvezali ga in mu zamašili usta; kakor snop leži na vozu in se ne more geniti ne klicati na pomoč.

«Kod kolovratiš?» bevsne Mihač, ko je odrinil zapah. A glas se mu utrga. Nekdo ga drži za grlo, drugi za roke. Že mu tiči v ustih ruta; še trenutek, in leži pri vratih kakor hlod, povezan od nog do glave. «Razbojniki!» se zdrzne Slavko v svojem skrivališču. Toliko je govoril Mihač o njih in zdaj so prišli! Mrzla zona izpreletava dečka in ves vesel je, da mora klečati v temnem kotu, kjer ga nihče ne vidi. Tem bolje pa vidi on... Planili so v izbo. Trije so. Suknjiče imajo narobe, obraze namazane s sajami, oboženi so s pištolami in nožmi!

«Joj!» zavrešči gospodinja v izbi. «Pomagajte! Po — —!» Utihnila je. Otroci vpijejo. Začenja se hrup in premetavanje, stok in vik...

«Vse bodo pomorili», šepne glas v Slavkovih prsih. «Očeta Mihača, mater Mihačko, Jernejčka, Matijčka, Barbko, Metko, Tinčka, Špelico in Mančè... Prav se jim zgodi. Nihče ne ostane živ, da bi te pretepal in pital s ciganom.» A že čuje deček drugi glas: «Devet ljudi je v smrtni nevarnosti! Ali te ni groza misliti, grdež mali, kako bodo ležali krvavi na tleh? In kaj bo potem s teboj? Kam pobegneš, kam se skriješ od straha? Braniti bi jih moral, da si velik in močan, ne pa da jim privoščiš...»

Kakor blisk prešine Slavka ta misel. Pogumen deček je. Razen Mihača in Mihačke se ne boji nikogar, še Krvavega Stegna se ne bi ustrašil. Braniti, da: le kako naj jih brani? Zunaj je tema; lahko da stoji pred hišo razbojnik na straži in ga ubije, preden utegne sklicati sosede... Tedaj se spomni pištola, ki visi v mali sobi nad posteljo očeta Mihača. Videl ga je streljati z njo; dobro še pomni, kako je nategnil petelina in sprožil; počilo je sam Bog ve kolikokrat po vrsti.

Otroci vrešče; dekle so se zbudile in stokajo v svoji čumnati. V mali sobi, kjer spita gospodar in gospodinja, ni še nikogar... Slavko šine kakor mačka, odpre vrata sobice, skoči na Mihačevo posteljo in sname orožje...

V izbi je neznanski hrup. Razbojniki prevračajo vse in davijo gospodinjo. «Kje je denar?» rohne nad njo. «Denar daj, baba, ali pa te zakoljem!» Gospodinja ne da denarja, trga se jim iz rok, iztrga se in zavpije: «Pomagajte, ljudje božji! Razbojniki, morilci!» «Ubij jo!» krikne divji glas...

In vrata v sobico se odpro: na pragu stoji razbojnik z nožem v roki. Slavko je v temi, lopov ga še ne vidi. Zato pa vidi deček v izbo: drugi razbojnik je pravkar zavihtel bodalo nad materjo Mihačko! Pištola je težka, oberoč jo jedva drži. A vendar pritisne na petelina.

«Bum!» zağrmi strel. Razbojnik na pragu odskoči, razbojnika v izbi izpuštitu Mihačko. «Rešimo se!» krikne eden, in že pobirajo svoje orožje in skačejo skozi vrata... Slavku je to po godu. Imenitno se mu zdi, da jih je tako prestrašil. Spet pritisne... in še, in še... kaj ve kolikokrat! Za njimi teče, prav tja do vrat. «Bum! Bum!» ģrmijo streli. Zadet ni nihče, a nič za to, da le bežijo!

«Vkup, ljudje božji!» kriči nekdo blizu hiše. «Pri Mihačevih so razbojniki! Držite jih! Dajte jih!» Vsi trije lopovi hočejo hkratu skozi vežna vrata, kakor bi jim gorelo za petami. «Bum! Bum!» In Slavko se zvonko zasmeye. Zadnji razbojnik se ozre in ugleda otroka s pištolo. Ves besen iztegne roko. Iz pesti mu blisne — pok! In izgine.

Vas je po koncu. O razbojnikih ni več duha ne sluha. V Zalarjevo hišo se zgrinjajo razburjeni ljudje. Mihač in Martin sta razvezana, Mihačka stoji vsa razmršena sredi izbe ter maha z rokami in pripoveduje s hripavim

glasom. Jernejček, Matijček, Barbka, Metka, Tinče in Špelica se stiskajo okoli nje, Mančè veka kakor neumno. A kje je ubogi mali Slavko, ki jim je rešil življejnje? Evo ga: na klopi leži, za pečjo, obraz mu je bled kakor zid, njegove oči so zaprte, iz drobne ranice pod levim ramenom kaplja rdeča kri! Stara Urška kleči pri sirotku in joče...

Gospodar in gospodinja ne moreta utajiti resnice, kakor bi jo rada... Streljal je Slavko. Rešitelj njih vseh je ubogi Slavko. Slavko, ki še očeta nima; Slavko cigan! Vsa vas občuduje pritepenca, vsa srca trepečejo za požeruha... In zdajci prisopihaja gospod s sivo brado. Trški zdravnik je, sam Bog je hotel, da so ga klicali k teti Potočnici, ki umira. Mihač ga ni nič kaj vesel. «To bo še troškov z otrokom!» godrnja ženi na uho. Slavko se skopuhu ne smili, smili se mu denar!

Zdravnik je obvezal Slavka. Umrli ne bo, a rana je nevarna; še to uro ga treba odpeljati v bolnico. Mihačka vije roke: kje zmorejo, siromaki! Mari bi ostal doma; umivali bi ga s tem, mazali z onim, gotovo bi pomagalo. A sosedge so povedali doktorju, kakšen mož je Mihač. Gospod zdravnik ne prosi, ampak ukazuje. In sosed Jelen, ki mora itak zjutraj v mesto na pravdo, se ponudi, da ga vzame s seboj...

Z Bogom, junaček Slavko, plemenito si se maščeval! Da nam okrevaš kmalu in se vrneš čil in zdrav!

Teden dni bo, kar je sirotek v bolnici. Mihaču in Mihački je na tihem žal, da ga lopov ni bolje pogodil: bila bi rešena sitnega želodčka, ki hoče imeti dan za dnem svoj košček kruha in svojo skledico kaše... In še te skrbi! In ti troški! Spomladi bodo prezidavali Mihačev hlev; spet bo treba šteti lepe, trudoma prigrabljene tisočake!

Ves potrj in sključen šepa Mihač okrog svojega hleva in stoka že naprej, ogledujoč kamen za kamnom in bruno za brunom. Madžari, ki so jih imeli med vojno na skednju, so vse pokončali...

A v kotu skednja se zdajci pripogne: kaj je to? In potegne iz špranje med dvema tramoma usnjato listnico. He, he! Pa ne da bi kdo pozabil milijonček na Mihačevem skednju? Ni ga pozabil, da bi ga šment! Sami papirji so. Mihač jih pogleda in se zdrzne. Prebledi, zardi, odskoči nazaj in spet pogleda in spet odskoči: tako je in nič drugače! Kakor tat zabaše listnico v žep in zdirja k ženi. Vsa vas zija za njim, kaj mu je.

Mihač in Mihačka se zapreta v malo sobo; na postelji sedita in buljita v papirje, ki sta jih vzela iz listnice...

«Kaj je to? pravi Mihačka. Pisanje ji trepeče v rokah in črke ji plešejo pred očmi. «Krstni list,» odgovarja Mihač. «Slavko Zalar, rojen dne 23. julija 1914... Oče: Ivan Zalar, profesor v Gorici...»

«Joj nama!» stoka Mihačka. «To pomeni — —»

«Še tole,» jo ustavi mož. «Pismo. Profesor piše staremu tisti dan, ko mora na vojno. Glej, kaj pravi!»

«...zakaj nihče ne ve, ali ne privedja vihar do nas. Kadar boste čitali te vrstice, vedite, da sta moja žena in moj ljubljeni deček Slavko v stiski, morda celo v nevarnosti... Sprejmite ju v svoje zavetje in odprite jima dom, v katerem se je rodil... vaš Ivan...»

Listnica je tista, ki sta jo brezsrdna vojnika ugrabila mrtvi Slavkovi materi!

«In še nekaj», povzame gospodar. «Železniški listek: Ljubljana—Zakotje, tretji razred, dne 24. decembra 1914... Ali pomniš, kaj se je zgodilo tisti večer? Ranjki Zalar je našel ob cesti mrtvo žensko in — — Slavka».

«Vnuk starega Zalarja!» se zgrozi Mihačka. «Ivanov sin in dedič!... Po vseh zakonih je vse njegovo! Zdaj pojdemo, odkoder smo prišli».

«Kdo pravi?» se zagrohoče Mihač. «Ivan je v krtovi deželi. Priče so videle in sodnija je razsodila, da je mrtev. A Slavko? Teh papirjev te je strah?... Poglej!»

Železna pečica v kotu je razbeljena. Mihač jo odpre in vrže listine v ogenj. Plamen bruhne — ni jih več! Slavko ostane otrok brez imena!

«Kdo pravi, da pojde Mihač odtod?» ponovi malopridnež in se postavi križemrok pred ženo. «Ivan je mrtev... in Slavko ni nihče!... A ne bo mu v škodo. Tudi tako poskrbimo zanj. Rekla sva, da nam bo za pastirja, Ker pa se je izkazalo... hm!... nu, naj postane v božjem imenu črevljar.»

Slavko, dedič vsega imetja! Mali junak, ki leži v bolnici s prestreljenimi prsi! Rešitelj Mihačeve rodbine... v božjem imenu črevljar!... To so vam vrli, hvaležni ljudje — kaj ne, prijatelji moji?

IV.

V bolnici je lepo. Slavko ima sam svojo posteljico v veliki, beli dvorani. Skozi visoka in široka okna se vidi na zasneženi vrt. Deček bi najrajši ostal tu do pomladi...

Tako tiho je. Nihče ga ne psuje, nihče ga ne draži, nikoli ga ne tepo; sestre usmiljenke, ki hodijo okrog postelj v svojih temnovišnjevih haljah in širokih, belih oglavnikih, so z njim tako dobre in blage. Vse ga imajo rade in prihajajo k njemu. Ko je povedal sestri Feliciti, kako je pregnal razbojnike in kako so ga ranili, je plosnila z rokami in razglasila njegovo dejanje vsem usmiljenkam in bolnikom in tudi gospodoma zdravnikoma, debelemu z rdečo brado, ki se piše «gospod Prim Arij» in ima prvo besedo, in mlademu malemu, ki ga spremlja na obhodih in prevezuje Slavkovo rano. V dolgih belih haljah sta stala ob postelji in poslušala sestro Felicito. Rdečebradi gospod Prim Arij je pokimal Slavku in ga pohvalil; «naš junaček» mu je dejal. Do tega gospoda čuti Slavko veliko spoštovanje, ker ima tako mogočno ime

in tolikanj kosmato brado. Najrajši pa ima deček sestro Patricijo. Ona ni tu, ampak streže na drugem oddelku; a vsak dan pride k njemu in mu prinese kak poboljšek ali cvetlico. Mlada je, okroglega in zalega lica in vedno se smeje; pripoveduje mu zgodnice in mu nagaja. Slavko ne bi šel rad odtod, ker zunaj ni sestre Patricije.

Vsi bolniki so njegovi prijatelji. Tisti, ki vstajajo, hodijo k njemu in ga izprašujejo; gotovo jim je že stokrat povedal svojo zgodbo. Siromaki pa, ki ne morejo vstati, vzdigujejo glave z blazin, da bi ga videli. Stari oča iz hribov, ki je ležal v kotu in je tolikanj prosil, da mu ne bi vzeli noge, pa so mu jo vendar odrezali, mu je poslal kos pečene pute. Dan po tem, ko so mu vzeli nogo, mu je prinesla hči potico, puto in še kaj; toda oča ni mogel jesti in je prosil sestro Felicito, naj odreže košček in ga nese «onemu, ongá, siročetu, ki je pregnalo, ongá, hudimane, da niso ongá, vse hiše pokončali». Tako je rekel in je zaspal in se ni več prebudil. Zavili so ga v ruho in ga odnesli drugam; sestra Felicita pravi, da je

šel v nebesa. Ubogí oča, zaslužil jih je!

Da, včasih je žalostno v beli dvorani. Enkrat so prinesli delavca, ki mu je stroj razmesaril roko; vso noč je ječal in vpil, da nihče ni mogel zaspati. Mnogo jih je, ki ječijo od muk, a kmalu jim odleže, zakaj gospoda v belih haljah jih zdravita in pomagata vsem. Časih boli, ko zdravijo bolnika. Dopoldne, ko prihajata v dvorano strežnika z dolgim, belim vozičkom in polagata nanj siromake in jih vozita nekam in spet nazaj, vse blede in trdo povite z belimi obvezami, se začuje od nekod marsikateri obupen krik, poln groze in bolečine. Tedaj vztrepečejo vsi bolniki in pritegnejo sapo; nihče se ne upa geniti.

Tudi Slavka so odpeljali tako. Voziček se je ustavil v beli sobi in tam so položili dečka na mizo. Gospod Prim Arij je bil v sobi in mali gospod zdravnik in polno nožev, klešč, nožic in drugih sumljivih priprav. Slavko se je silno bal, toda sestra, ki je stala ob njegovem zglavju, mu je pokrila obraz s pokrovčkom od bele tenčice in jela nekaj kapljati nanj. Zadišalo je sladko in omamno; Slavko je jedva zasopel in že se mu je zdelo, da ga drži nekdo pod pazduho in leti z njim čez hribe in doline, naravnost pred Zalarjevo hišo. Rajnki oča Zalar sedi pred hišo in Slavko mu je zlezal na kolena kakor nekdej. Oča ga ujčka in brunda z debelim glasom:

„I-ha, i-ha, gospod se pelja,
i-ha, i-ha, gospa za njim koracá;
krompir smo prodali, repo smo sneli,
kaj bo, kaj bo, nič v loncu ne bo!“

Oča Zalar brunda in se smeje; tudi Slavko se smeje in čedalje laglje mu je. Vzdigujeta se više, zmerom više, in letita daleč nekam, in ko se ustavita, se zasveti obraz očeta Zalarja kakor solnce in izgine; nikjer ga ni in Slavko leži spet na svoji posteljici v beli čvorani in nič ne ve kako in kaj...

Prav prijetna je bila ta vožnja z belim vozičkom in Slavko bi najrajši začel od kraja; toda sestra Patricija, ki je tistikrat stopila k njemu, ga je nežno potlačila nazaj: «Miruj, ljubček, ne vzpenjaj se! Gospoda zdravnika sta ti očistila rano; slušaj in leži, pa boš kmalu čil in zdrav...» Sestra Patricija se nikoli ne zlaže; saj ji tudi ni treba, ko ve vse naprej, same dobre in lepe stvari. Kakor je obljubila, tako se je zgodilo. Rana je bolela čedalje manj in pred nekaj dnevi je Slavko prvič vstal. Noge so mu klecnile in v glavi se mu je zvrtilo od slabosti, a sestra Felicita ga je držala za roko. Zdaj hodi že sam; še malo in dado ga v drugo sobo, kjer je mnogo otrok. To bo veselje!

In tako sedi junaček Slavko možato na svoji postelji in gleda skozi okno v zimski dan. Povedali so mu, da bo drevi sveti večer; sestra Felicita ga popelje nekam, kjer bo videl jelko in na jelki polno lučk in zvezdic in slaščic, ki jih prinese Jezušček malčkom sestre Felicite. Le kaj dobi Slavko? Najrajši bi imel medenega konjička, vsega popisanege z rdečimi, višnjevim in zelenimi sladkornimi nitkami. Lani je Miklavž prinesel Mihačevim take konjičke, in ko je pal Metkin pod mizo in ga je Slavko pobral, mu je skrivaj odgriznil rep; o, kako je bil sladak! Še danes mu ni žal, čeprav ga je tepla zato vsa hiša. Da, konjička si želi — in pa tega, da bi smel vedno ostati pri sestri Patriciji in sestri Feliciti...

Z R N C A

Svetilnik.

Mogočna, daleč vidna luč svetilnikov določa parnikom in ladjam smer ter jih varuje nevarnosti.

Največje svetilnike je človek sezidal v nevarnih krajih. Na premnogih krajih morja se skrivajo pod vodo nevarne skale, ki so ladjam nevarne; tudi so morja, ki so skoro vedno pokrita z gosto meglo — tja so postavili svetilnike, ki so obdani od srditih valov. Koliko je bilo treba truda in železne volje, predno se je mogel sezidati tak svetilnik, postavljen na ozek prostor, ki so ga neprestano preplavljali bučeči valovi. Na Škotskem je svetilnik, imenovan «Zvon skalovja». Ko so se odločili, da postavijo na samotno skalo svetilnik, je bilo na njej prostora le za dva delavca, ki sta imela nalogo očistiti s skal rastline in mahovje. Ko je bila skala gola, so vrtali vanjo luknje, v katere so pritrdili močna železja, ki so služila kot podlaga za ogrodje. Predno se jim je posrečilo zvrtati dvanajst lukenj, so minila štiri leta, zakaj valovje je neprestano poplavljal skalo in delavci so morali pod vodo zadrževati sapo in čakati, da se je val odstranil; tedaj so hitro izrabili čas, udarjali in vrtali v skalo, dokler jim ni nov val onemogočil delo. Ko je bilo to delo končano in železja postavljena, se je začelo novo, nič lažje delo: težki material za zidanje, stroji, vse je bilo treba pripeljati in postaviti.

Nič manj težavno ni delo pri gradnji svetilnikov sredi morja, daleč od obali, sredi megle. Tu je treba postaviti temelje na dnu morja in zidati pod vodo.

Svetilniki sredi morja so iz granitnih prizm. V notranjosti je do osem sob, druga nad drugo. Najprej pridemo v sobo v pritličju, kjer prejemaajo čuvaji potreb-

ščine, nad njo je soba zalog, nad to stanovanjske sobe (čuvaj biva neprestano v svetilniku), nad stanovanjem prostor, v katerem prižiga čuvaj svetilko, na vrhu pa prostor s svetilko. Svetilka sveti daleč naokrog in se vrti, tako da ugaša od časa do časa, zakaj tako se svetloba prej zapazi.

Pri nas, ki živimo ob razmeroma mirnem in neme Glennem morju, se nahajajo svetilniki na obali.

Naše slike.

Naslovno stran nam je narisal slikar Tone Kralj. Slika nam kaže pustno šego, ki jo poznajo v mnogih krajih na Slovenskem: Mladeniča se o pustu ošemita — eden se obleče v žensko obleko, drugi igra ulogo pisarja, ki s huhalnico zapiše koliko jajc ali masla je dala vsaka hiša. Z nabrano hrano napravita tanta gostijo, ki so je deležni vsi vaški fantje na pustni torek. Gostijo se mnogokrat do pepelnice srede, ko «pokopljejo» pusta — v bližnji vodi ob hreščanju harmonike in prisiljenim jokom «pogrebcev».

Ilustraciji k «Pošastim» in «Dečku brez imena», sta lesoreza Božidar Jakca. Prvi nam predstavlja cunjarnico z ženami, ki trgajo cunje. Le malo svetlobe razsvetljuje temni in zaprašen prostor; razcefrane cunje, ki visi z rok druge žene, se drže prašni kosmiči — premnogokrat ognjišče kužnih bolezni. — Z drugega lesoreza nam diha pokoj bolniške sobe. Sredi sobe leži deček, ob postelji pa usmiljeni sestri — velik oglavnik usmiljenke zakriva doberšen del slike na levi. Umetno lepo so izrezana okna, ki žare od ledenih rož.

Miha Maleš, pa nam je poslal mrtvaško masko Stritarjevo. Vrezal jo je v les pod utisom, ki ga je imel, ko je videl pokojnega pisatelja na mrtvaškem odru.

KOTIČEK MALIH

MOJE PRVO SV. OBHAJILO.

Po rumenem žiti,
po zeleni trati,
hodi Jezus sam.
V mojem srcu pa gorak je hram —
oj pridi k meni Jezus,
Jezus križan in zasramovan.

Marija Repičeva.

VI. razred v Škednju.

KOS.

Hudo je hudo, vse je zmrznilo, zime še take, nikdar ni bilo,	Hudo me zebe, nisem vesel, nič do pomladi, ne bom zapel.
Prazna je trta, prazen je trn. Ubogi zelo sem, po zimi kos črn.	Oh, da bi enkrat zima minila! Oh, da bi jesen, skoraj tu bila!

Grozdje presladko
bodem zobal,
glase prav mile
v pesmice dal.

Štefanija Doljakova,
Samatorca pri Proseku.

POVODENJ V IDRJI.

Starka zima je pokrila vso naravo s svojim belim plaščem. Kamor se ozrem, vse je belo. Mladina se je silno veselila snega, a kmalu je minilo to veselje. Dež je začel padati in topiti sneg, kar je povzročilo veliko naraščanje vode. Vsak studenec, vse je hitelo s pomnoženo silo v naročje reke. Reka Idrija je vsled velikega dotoka vode zelo narastla. Voda je tekla čez grablje in je niso zadrževali bregovi; stala je na cesti pred Katoliško delavsko družbo in je vdiral v spodnje prostore. Ljudje, ki prebivajo Podgorami in na Brusovšu, niso mogli

iti po glavni cesti v mesto. Vsled prevelikega naraščanja vode so morale nekatere učenske zamuditi pouk. Ta povodenj je bila za Idrijčane nekaj nenavadnega. Drva, ki so jih pripravili drvarji, je prinesla »klavža«. Zelo razburljivo je bilo gledati delavce, ki so se stegovali čez drvečo vodo in lovili drva.

Hiša, kjer stanujem jaz, stoji malo korakov od Nikave. Nam se torej še ni bilo bati povodnji, dasi je bila Nikava že zelo velika. V četrtek ob šestih me prebudi iz spanja glasen pisk sirene. Hitro vstanemo in mama naredi luč. Sestra in mama sta hitro izvedeli, da se je pripetila nesreča. Pri Moravcu je vrela voda v skladišče nekega trgovca in mu napravila veliko škodo. V petek pa sem šla gledat nesrečo, ki se je zgodila v Češnjicah. In kaj sem videla? Prej majhen virček, sedaj velika grapa, je odnesla mnogo zemlje. Zemlja okoli grape je bila vsa razpokana. Ob drugem takem naliwu bo odneslo pa še tisto zemljo. Sadno drevje, smreke, vse, kar je oviralo njeno pot, je pobrala in vlekla s seboj. Zemlja je vsa močvirnata in mokra.

Stari ljudje v Idriji ne pomnijo take povodnji, kakor je bila ta.

Rupnikova Marija,
učenka II. mešč. razr. v Idriji.
VRL GOSTILNIČAR.

V nekem kraju na Bavarskem je živel nekoč gostilničar, ki ni hotel dati nobenemu več kakor merico vina. Ako je gost poklical še eno merico, ga je zavrnil: »Dovolj imaš, nisi več žejen!»

Ko se je nekega dne vračal vojvoda s svojim spremstvom z lova, je došel v to gostilno ter naročil vsakemu merico vina. Ko je bil gostilničar postregel vsakemu

z merico, ga ni bilo več blizu. Vojvoda ga veli poklicati predse. Vpraša ga: «Kako, da ne dobim več pijače? Ne veste li, kdo sem jaz?»

«Kaj bi ne vedel,» odgovori vrli mož, «toda v moji hiši se tudi vojvoda ne sme upijaniti!»

Dolenc Herman,
učenc IV. raz. lj. š. v Postojni.

O MOŽU IN ZAJCU.

Nekdaj se je neki mož izgubil v gozdu, ravno ko je visoko zapadel sneg. Mož je iskal zavetja v skalovju in je našel podzemsko jamo. Hodi po jami, pa zagleda v enem kotu spečega zajca ter ga zbudi. Zajec pa vpraša s človeškim glasom: «Odkod si prišel sem?». Mož mu pove, da se je zgubil v gozdu in da je potem našel to jamo. Zajec pa je rekel, da je tukaj njegovo kraljestvo, tu da je on kralj. Mož ga pa poprosi naj ga pusti tu čez noč, če ne bi gotovo zunaj zmrznil. Zajcu se mož smili in pusti moža pri sebi. Ko je mož trdno zaspal, ukaže zajčji kralj preiskati ga in njegovi podložniki so našli pri njem samokres ter so ga pokazali kralju. Kralj pa je napravil z možem tako, da so ga drugega dne dobili zmrzlega v snegu.

Semič Filip, Gorica.
JAZ.

Sem mala deklica. Imam sedem let. Zelo se rada učim. Sedaj smo dobili izpričevala. Iz računstva in čitanja imam prav dober red. Le pisati ne morem lepo, nevem zakaj. Mogoče preveč hitim. Poslušala bom papana in pisala počasi.

Furlanova Milena,
Nadanje selo.

BAJKA

Kakor Vam je že znano, dragi čitatelji, so dne 17. junija 1923. prepeljali iz raznih italijanskih bojišč telesne ostanke Tržačanov, ki so padli v zadnji vojni kot prostovoljci v vrstah italijanske armade. Tem junakom so se trupla pri prevažanju pretresla in ločeni od svojih prvotnih grobov, so postali nezadovoljni ter začeli hrumeti v novih grobovih. Da je to res, ne jamčim; a, da je to neresnica, tudi ne morem trditi; to naj presodi usak po svoji pameti.

Adolf Samarin,
VII. deški pri Sv. Jakobu v Trstu.

KAKO SEM PRAZNOVALA BOŽIČ.

Zvonovi so začeli vabiti v cerkev. Odpravili smo se k polnočnici. Bilo je zelo svečano, le cerkev je bila preveč natlačena, tako da sem morala celo uro stati. Po dokončani slovesnosti smo se vrnili in legli k počitku. Nič posebnega nisem doživela v teh praznikih, kateri nas spominjajo rojstva našega Odrešenika. 1923. l. je že minilo od takrat, toda še vedno se živo spominjamo tega časa in častimo dete Jezuščka, položena v jaslice. Ni bil rojen v kraljevi palači, ampak le v revni betlehemski štalici, a vendar je kralj nebes in zemlje. Njega moramo častiti in mu hvalo dajati do zadnjega trenutka svojega življenja.

Volkova Marija,
Sv. Ivan VI. razred.

TABOR.

Med vasjo Narin in Zagorjem je hrib Tabor. Gori je majhna vas in cerkva Sv. Martina. Videti so pa tudi same razvaline nekdanje zelo močnega gradu. Pravijo, da so v starih časih, ko so še Turki prihajali k nam, vsi ljudje iz okoličanskih vasi bežali na Tabor, da so se tam v gradu skrili pred Turki. Pa tudi to sem slišal o Taboru: Na Šilentaboru je stanoval graščak, ki mu je bilo ime Ravbar. Imel je hčerko Ljudmilo. Bil je neusmiljenega srca. Kmetje so mu morali delati na polju, za kar jim ni nič plačal. Tudi so mu morali dajati desetino. Po polju jim je delal velike škode. Kmetje so ga hodili prositi, da naj priznane polju. Ravbar se jim je smejal. Imel je polne žitnice žita, polne kleti vina in vsega dovolj. Delal ni nič, hodil je le na lov. Nekega dne je povabil mnogo lovcev na grad. Kmetom so delali po polju veliko škodo. Ko so prišli domov, je prišel lep mladenič in začel peti pesem, s katero mu je očital njegovo neusmiljenost. Ravbarja je to razjezilo; uzel je puško v roke in ga je ustrelil. Ko se je približal, je videl da je njegova hčerka. Potem je šel ven in se je usmrtil. Ljudje pa so pobrali, kar je bilo v gradu. Nekega dne je začelo bliskati in grmeti in je treščilo v grad ter ga je razsulo.

Biščak Leon,
učenc 5. š. l. v Nadanjemselu.

Dne 25. novembra l. 1923. je umrl v Sloveniji mož, kakršnih je malo rodila slovenska mati: Josip Stritar. Živel je dolgo, umreti ni mogel, dokler je še Slovenija tičala v okovih — ko pa so se mu želje izpolnile in je zarja svobode obžarila njegov rod, je legel k večnemu počitku.

Josip Stritar se je rodil v Podsmreki pri Vel. Laščah l. 1836. Kot dijak je bil vseskozi odličnjak; v počitnicah pa je bil največ v družbi Levstikovi, kar nam lepo opisuje v spisu: «Kako sva z Levstikom krompir pekla».

Po dovršenih naukih na Dunaju je služil za domačega učitelja. Kot tak je prepotoval skoro vso Evropo in se mnogočesa na teh popotovanjih naučil. Pred vojno in med vojno je bival na Nemškem, kjer je živel v siromaštvu in obdan od tujcev, dokler ga ni poklicala hvaležna domovina na domača tla.

Stritar se je rodil v pokrajini, ki nam je dala tri odličnjake: Trubarja, Levstika in Stritarja. Kakor Levstik je tudi on začel pesniti že na gimnaziji pod imenom Boris Miran. Zbirka njegovih pesmi in povesti obsega sedem zvezkov. Ljubil je tudi mladino: napisal ji je zbirke: Pod lipo, Jagode, Zimski večeri in Lešniki.

Slikar M. Maleš je za naš list vrezal v les tega velikega moža obraz, kakršnega je videl na mrtvaškem odru (mrtvaška maska).

Stolp.

Sestavil: Knežaurek Franc,
učencem IV. razr. iz Postojne.

a	a	c	e	e
	e	i	i	
k	l	m	o	p
	p	p	r	
r	r	r	s	t

- 1) vinska mera
- 2) del psa
- 3) hudodelnik
- 4) domača žival
- 5) žensko krsno ime

Po sredi navzdol: deček, ki ne hodi v šolo.

Zložna uganka.

(Sestavil Lenardič Ivan)

- — — opravilo
— — — reka
— — — Primorec

Vse tri besede skupaj tvorijo priimek
slovenskega pisatelja in pesnika.

REŠITEV UGANK V 4. ŠTEVILKI „NOVEGA RODA“

Mozaik.

(Narisal Krnel Ivan iz Postojne, II. mešč. razred.)

Rebus: Ljubimo svoj rod.

Stolp: G, morje, Atene, tiger, Nikolaj, Perzi, oči, Rim, č; Gregorčič.

REŠILCI: Okretič Albin iz Komna; Cerkvenci Josip, Benčič Albina iz Katinare; Bogomir Delkin iz Sv. Lucije; Černe Ludvik iz Solkana; Knez Vladko iz Trnovega pri Kobaridu; Tonček Maslo iz Pasjaka; Dolenc Karol iz Divače; Budal Rudolf in Jazbec Miroslav iz Komna; Lisjak Franc iz Ustij; Maslo Pavel iz Postojne.

Mozaik so rešili in lepo okrasili:

Prodan Viktor, Orel Karel, Lavrenčič Emil, Cerkvenci Josip, Cergolj Božo, Batič Anton, Benčič Albina iz Katinare; Mlekuž Marica iz Čepovana, Jamšek Savo iz Trsta, Knežaurek Franc iz Postojne; Boltar Joško iz Solkana, Skokova Z. iz Idrije; Piščanc Sabina iz Rojana.

Najlepše sta okrasila mozaik: Krnel Ivan iz Postojne in Šuligoj Dragotina iz Dol. Zemona pri Il. Bistrici (učenka 8. razreda), njeno sliko priobčimo prihodnjič. — Prejel je vsak v dar: Škatljo z barvniki.